

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Skogsbränderna 2018

– En jämförelse av riks- och lokalpressens gestaltning av klimatsambandet i nyhetsbevakningen av skogsbränderna i Dalarna, Härjedalen och Hälsingland

Matilda Fors

Josefine Mörberg

Journalistprogrammet, Mittuniversitetet

Vetenskaplig uppsats II, höstterminen 2018

Abstract

The Swedish forest burst into fire when the temperature reached up to 40 degrees in July 2018. That is a short version of what the Swedish media filled their articles with. In this study we are analyzing the media on local and national level on how they form their news about the forest fires that burst out in Dalarna, Härjedalen and Hälsingland during the summer 2018 and if they raise a climate relationship when they write about the fires.

There is a gap in previous research about forest fires in general; a relationship between natural disasters and climate change and that is why our research is important for future science. We are using a critical discourse analysis and a content analysis to investigate how many articles who lift the climate relationship with the fires, the amount of articles about the fires and which concepts and actors appears in the texts on the local newspaper in the affected areas and two of the biggest national newspapers in Sweden; Dagens nyheter and Svenska dagbladet.

The result shows us that neither of the newspapers write about a climate relationship overall. The media attend to write about the temperature and how warm the summer is rather than what it depends on; the climate. However they do write about the climate in the conjunction with the fires at a few times and the national media seem to write about it more often in relation to the number of articles about the forest fires. If they do raise the relationship between climate changes and the forest fires, they still do not explain the reason and connection between those two.

Nyckelord: Skogsbränder, kritisk diskursanalys, tidningar, klimat, innehållsanalys, gestaltning, media, klimatförändringar

Antal ord i uppsatsen: 12 316

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1.0 Stora skogsbränder och media är glödheta på rapporteringen	4
2.0 Syfte och frågeställningar	6
2.1 Frågeställningar	7
3.0 Teori	7
3.1 Dagordningsteorin	7
3.2 Gestaltningsteorin	8
3.3 Medielogik	9
3.4 Gatekeeping	11
4.0 Tidigare forskning	12
4.1 Lokal- och riksmmedia i en innehållsanalys	12
4.2 Människan är anledningen till påverkan på klimatet	13
4.3 Gestaltning i klimatjournalistik	14
4.4 Kritisk diskursanalys på återhämtning av skogsbrand	14
4.5 Spela på känslor i klimatfrågan	15
5.0 Metod, material och tillvägagångssätt	17
5.1 Urval	17
5.2 Reliabilitet och validitet	17
5.3 Kvantitativ innehållsanalys	18
5.4 Kritisk diskursanalys	20
6.0 Resultat och analys	24
6.1 Resultat: Få klimatsamband och många brandmän	24
6.2 Analys: Effekt och påverkan när lokal- och riksmmedia skiljer sig åt	27
6.2.1 Klimatsamband	27
6.2.2 Gestaltning	29
6.2.3 Diskurser i texten	31
6.2.4 Intertextualitet	33
6.2.5 Agenter	33
6.2.6 Nominalisering	35
7.0 Slutsatser och slutdiskussion	36
7.1 Slutsats: Läsarna tvingas leta efter ett klimatsamband	36
7.2 Diskussion: Vad händer när media använder makten?	37
8.0 Referenser	40
8.1 Elektroniska källor	40

8.2 Tryckta källor	42
9.0 Bilagor	48
Bilaga 1. Begrepp.	48
Bilaga 2. Kodschema – klimatsamband, hälsosamband och aktörer.	48
Bilaga 3. Kodinstruktioner.	49

1.0 Stora skogsbränder och media är glödheta på rapporteringen

Sommaren 2018 gick till historien som en av de varmaste somrarna i Sverige på många år. Den 22 juli kunde SMHI konstatera att månaden varit den varmaste juli på minst 260 år i Sverige (SVT Nyheter 1, 22-07-2018). Lördagen den 14 juli kom det in ett larm om en brand i Ljusdals kommun, som blev startskottet på en av de största bränderna i Sverige under modern tid (Ljusdal Kommun, 14-07-2018). Några dagar senare kunde SVT Nyheter rapportera om 75 pågående bränder runt om i landet (SVT Nyheter, 17-07-2018). De värst drabbade områdena var Hälsingland, Härjedalen och Dalarna där bränderna riskerade att gå ihop (Aftonbladet 1, 20-07-2018). Det är dessa bränder vi i vår undersökning ska inrikta oss på.

Det finns tydliga bevis för att människans inflytande ökar sannolikheten för många extremt varma säsongstemperaturer, enligt forskningsstudien "Overview Attribution of extreme weather and climate-related events", av bland annat Peter A. Stott och Nikolaos Christidis. De extrema temperaturerna ger i sin tur torka, och därmed ökar risken för skogsbrand. Så småningom bidrar detta till livshotande problem som exempelvis hål i ozonskiktet (Stott et al, 2016:24). Det som sker är att ozonskiktet håller på att tunnas ut, säger William Ball till Aftonbladet. Han har i sin studie med hjälp av satellitmätningar mellan 1985 till slutet av 2016 sett att det har bildats hål i ozonskiktet och hur dessa ökar. Detta i sin tur utsätter våra andningsorgan för fara då stratosfären strax under ozonskiktet stänger in smutsen. Enligt William Ball är detta alarmerande och bör oroa oss mer än vad det gör. På längre sikt riskerar ozonskiktet att försvinna helt (Aftonbladet 2, 06-02-2018).

Enligt McCombs och Shaw bestämmer media över publiken om vilka nyheter som är viktiga för dagen och det påverkar i sin tur vad publiken ser som viktigt (McQuail, 2010:512-513). En av mediernas främsta uppgifter är att informera, granska och utföra ett forum för debatt (Hadenius, Weibull, 1999:36). Om de då inte informerar om klimatförändringarnas påverkan, sambandet mellan klimatförändringarna och bränderna, hur ska folk förstå allvaret och kunna göra något åt det. Vi vill därför titta på hur lokal- och rikspressen väljer att vinkla dessa bränder. Vinkeln de väljer kan tänkas påverka hur människor ser på bränderna (Hvitfelt,

1989:9). Om de sedan tidigare inte har kunskap om sambandet mellan klimatförändringarna och bränderna kan medias rapportering antingen öka kunskapen eller förstärka känslan av att det är två skilda saker (Fairclough, 1995:2).

Vår undersökning bygger dels på tidigare forskningsstudier där bland annat gestaltning av nyhetsrapportering är det som studeras ("I stundens hetta: – En kvalitativ textanalys om gestaltningar av krisarbetare i samband med skogsbranden i Västmanland sommaren 2014" av Elin Eriksson). I denna studie undersöks hur nödsituationer är inramade och rapporterade kring i svenska kvälls- och lokala tidningar under skogsbranden i Västmanland, Sverige 2014. I studien används en kvalitativ text- och bildanalys på tidningarna VLT (Västmanlands länsstidning) och Expressen för att undersöka relationen mellan läsarna och texten (Eriksson, 2015:17). De teoretiska grunderna är representation, inramningsteori, mediabild, medielogik och kriskommunikationsteorin (Eriksson, 2015:9f). Resultatet visar att Expressen och VLT verkar, utifrån teorierna, fokusera mestadels på krisarbetarna i sina artiklar för att påpeka brandens storlek (Eriksson, 2015:43). Emellertid är VLT den enda tidningen som har intervjuat och producerat flertalet personporträtt på krisarbetarna (Eriksson, 2015:32). Denna studie är relevant då vi kommer att undersöka nyhetsrapporteringen på skogsbränder, men däremot använda dels en kvantitativ innehållsanalys samt en kvalitativ diskursanalys när vi granskar riks- och lokaltidningarnas artiklar kring skogsbränderna sommaren 2018. Eriksson har i sin studie jämfört en kvällstidning med en lokaltidning, vi ska däremot jämföra dagspressen på lokal- och riksnivå för att se hur respektive dagstidningar rapporterar om skogsbränderna. Även vi kommer att använda oss utav bland annat medielogik som teori och vill undersöka om resultatet kommer att överensstämma med Erikssons då vi undersöker likadana analysenheter; tidningar.

Vår undersökning bygger även på en kartläggning över hur bränderna sett ut tidigare år ("Bränder på skogsmark i Sverige. – En kartläggning och analys av spontana och kontrollerade bränder 2011-2015 Forest fires in Sweden 2011-2015" av Ellinor Ramberg, 2017). I studien kartlades bränderna med syfte att få en översikt över den dåvarande omfattningen av skogsbränder och kontrollerade bränder mellan 2011 och 2015. Enligt Ramberg saknas en överblick av skogsbränders omfattning i Sverige. Resultatet visade att en liten andel av Sveriges Skogsmark brinner varje år; cirka 0,006 procent och kontrollerade

bränder utgör ungefär 65 procent av det avbrända området (Ramberg, 2017:20). Enligt Ramberg blir det extra viktigt att de kontrollerade bränderna är rätt lokaliserade eftersom man måste ta hänsyn till de hotade arter man vill gynna (Ramberg, 2017:35). Denna studie är relevant då den belyser antalet spontana och kontrollerade bränder och vilken påverkan det har på naturen, något vi har som exempel när vi studerar vidare om klimatsambandet i rapporteringen över skogsbränderna 2018. Båda studierna ovan undersöker de svenska skogsbränderna, vilket representerar vår studie då även vi ska studera de svenska skogsbränderna 2018.

De tidigare studier som gjorts om klimatet har studerats med fokus på till exempel sannolikheten att en naturkatastrof inträffar (“Overview Attribution of extreme weather and climate-related events”, av bland annat Peter A. Stott och Nikolaos Christidis, 2016) och hur och om media har gestaltat klimatfrågan i två internationella händelser (“Bäst att skriva medan vädret är kallt – En kritisk diskursanalys av svensk klimatjournalistik”, av Söderholm och Töyrä, 2015).

Skogsbränderna för 2018 är relativt nya när vi undersöker dem och har rapporterats på riks- samt lokalnivå under sommaren 2018. I sökningen av tidigare forskning har inte studier med skogsbränder och klimatsambandet påträffats, emellertid verkar studierna antingen till exempel fokusera på hur media gestaltar skogsbränder eller hur exempelvis media rapporterar om händelser med klimatfokus, som vi nämnde ovan. Luckan i forskningen om skogsbränder är då alltså hur och om klimatsambandet tas upp i rapporteringen när en skogsbrand inträffar, hur detta samband gestaltas, och därför är vår studie ett betydande underlag för framtida forskning.

2.0 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att se hur medierna gestaltat skogsbränderna 2018 i sina nyhetsartiklar och om sambandet mellan klimatförändringarna och skogsbränderna lyfts där och isåfall hur.

2.1 Frågeställningar

- Hur många artiklar kring bränderna nämner sambandet mellan skogsbränderna och den rådande klimatfrågan?
- Hur väljer media att gestalta klimatfrågan i nyhetsbevakningen av skogsbränderna i Dalarna, Jämtland och Hälsingland 2018?
- Finns det några skillnader i nyhetsbevakningen på riksnivå och lokal-nivå och hur ser dessa i så fall ut?

3.0 Teori

3.1 Dagordningsteorin

Agenda-setting, dagordningsteorin översatt på svenska, beskriver hur media bestämmer över vilka nyheter publiken ser som viktiga för dagen och det påverkar i sin tur vad publiken ser som viktigt och betydelsefullt i samhället (McQuail, 2010:512f). Det handlar inte om att medier berättar vad människor ska tycka och tänka, det handlar snarare om vad de ska tycka och tänka om. Medierna har genom sin agendasättande funktion makt att påverka vad människor uppfattar som viktigt och betydelsefullt (McCombs, 2006:29). Dagordningsteorin handlar om överföring av prioriteringar från mediernas dagordning till allmänhetens dagordning. En lyckad sådan prioriteringsöverföring förutsätter dock att människor tar del av det material media ger ut, som i detta fall skogsbränderna, och ger i sin tur ett ökat samförstånd mellan människor som tagit del av samma mediematerial (McCombs, 2006:182).

Huvudtesen i dagordningsteorin är alltså att journalistiken påverkar vad människor ser som viktiga samhällsproblem, detta är en formulering som gjordes av McCombs och Shaw i en tid där medielandskapet såg annorlunda ut än vad det gör i dag. Att man tidigt kunde se ett samband mellan mediernas och allmänhetens dagordningar betydde inte att man då kunde förklara detta samband. I dagsläget utgår man från två konkurrerande förklaringar för detta samband. Den första menar att nyhetskonsumenter lär sig hur viktiga olika frågor är genom just media, detta kallas för "Social learning". Detta betyder att dagordningseffekter uppstår genom en aktiv och medveten process där man tar del av mediernas material (Karlsson,

Strömbäck, 2015:355). Den andra förklaringen menar istället att dagordningseffekterna är ett resultat av hur människors minnen och informationsbearbetning fungerar och att detta samband kan förklaras genom en socialpsykologisk teori. Genom att exponeras för en viss sakfråga eller information återkommande blir denna sakfråga mer framträdande i minnet. De flesta människor förlitar sig då på den information som blivit mest tillgängligt ur minnet när de bildar sig en uppfattning om vad som är viktigt och betydelsefullt (Hemánus, 1989:34). Om då klimatsambandet lyfts upp vid rapporteringen kring skogsbränderna skulle detta kunna tänkas vara något som blir mer tillgängligt i människors minne och då ses som betydelsefullt.

Man kan dela in dagordningsteorin i två nivåer. Den första av dessa nivåer förklarar att det objekt medierna väljer att skriva om och sätter på sin dagordning, leder till att samma objekt också hamnar på medborgarnas dagordning. Medierna har därmed en reell makt över vilka frågor som medborgarna skall se som viktiga och ha åsikter kring. Den andra nivån ser till hur medierna beskriver objektet från den första nivån, och hur detta påverkar hur objektet uppfattas av medborgarna (Wu, Coleman, 2009:776f).

3.2 Gestaltningsteorin

Framing, eller gestaltningsteorin på svenska, översätts kort som utformning, gestaltning eller inramning. Det är en av de viktigaste och mest använda teorierna inom medieeffekter och har många olika sidor. Dels handlar teorin om hur mediernas gestaltningar av olika aspekter av en verklighet påverkar människors uppfattning av denne. Det handlar även om att medierna sprider och framhäver olika ideologiers sätt att se på verkligheten genom att de gestaltar vissa delar av verkligheten och utelämnar andra (Strömbäck, 2014:113). Det handlar i grunden om kommunikationens roll för hur människor förstår sin omvärld. Till skillnad från dagordningsteorin som syftar på vad som befinner sig på dagordningen, syftar gestaltningsteorin snarare på hur denna sakfråga framställs och i sin tur uppfattas av läsaren (Dahlgren, 1988:54). Gestaltningsteorin har på kort tid fått en mycket framträdande position inom det växande forskningsfältet för den politiska kommunikationen och mediernas makt över hur verkligheten uppfattas. Detta bidrar till att det ännu inte finns någon enhetlig definition av begreppet (Altheide, Snow, 1992:8-10).

En av de återkommande definitionerna är Gamsons, som menar att gestaltning är en central organiserande idé som används för att skapa mening och relevans kring en händelse och samtidigt föreslår vad som är viktigt. Fakta har inte någon mening i sig, menar Gamson, utan det är först när den faktan gestaltas som den får en betydelse och ett sammanhang (Gamson, 1989:156f). Den definition som i dag är en av de mest citerade är Robert Entmans. Han försökte i artikeln "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm" definiera begreppet framing mer precist. Enligt Entman är framing som ett urval och en problemformulering, att man väljer att framhäva en aspekt av en upplevd verklighet. Genom att framhäva en del av en verklighet skapar medierna en viss typ av problembeskrivningar, dess orsaker och lösningar samt gör en moralisk bedömning av detta (Entman, 1993:52). Detta innebär att en händelse kan gestaltas olika beroende på vem det är som rapporterar kring denne, något som kan ske både medvetet och omedvetet (Entman, 1993:53).

Gestaltningsteorin utgår från två olika observationer. Den första är att media i sina artiklar och inslag väljer att gestalta vissa aspekter av verkligheten på ett särskilt sätt, vilket innebär att de inte beskriver verkligheten som den ser ut utan de rekonstruerar och gestaltar en viss del av en helhet. I vår studie ska vi se på vilken aspekt som lyfts vid rapporteringen kring skogsbränderna sommaren 2018, och hur dessa gestaltas. Den andra observationen beskriver att ju mer beroende människor är av media för information, desto mer mottagliga är de för påverkan från medierna. Det som har betydelse för människans bild av verkligheten är inte verkligheten i sig utan snarare mediernas bild av denna verklighet (Strömbäck, 2014:114f).

3.3 Medielogik

Medielogik används inom medieforskningen för att kunna förstå hur medierna arbetar. Teorin om medielogik syftar alltså på hur olika konventioner, begränsningar, ideal och regler påverkar nyheterna och deras relation med det kringliggande samhället och produktionen. Medielogik kan betecknas som en kommunikationsform som används av nyhetsmedierna när de presenterar, överför och producerar information (Brune, 2004:23). Teorin om medielogik syftar då till huruvida en händelse kan omformas eller anpassas på ett sådant sätt att det passar medierna och deras format (Altheide, Snow, 1979:224). Medielogik är alltså inte ett fastställt sätt att arbeta på, utan det handlar snarare om normer, praktiker och inbäddade rutiner som finns i det dagliga journalistiska arbetet (Pallas et al, 2016:1664). Enligt Olofsson

anpassar journalister sin nyhetsvärdering och sitt urval efter vad de tror att publiken är intresserad av. Alltså att nyhetsvärdering som journalistisk praktik då påverkar vilka händelser som blir nyheter och som rapporteras och inte gör det (Olofsson, 2011:559).

Medierna skiljer sig från varandra i hur formatet ser ut och hur det riktar sig till publiken, därav är medielogik även placerbart på nyhetsurval. Till exempel är en tidning och ett tv-program designade på olika sätt, där tv-programmet kan innehålla en annan dramaturgi eller ha en annan ingång än en tidningsartikel. Samma gäller även för till exempel en lokaltidning och en rikstidning; att de kan ha olika tilltal och därför skiljer sig deras presentation av nyheter och nyhetsurval åt (Johansson, 2008:12).

Enligt Weibull och Wadbring finns fyra komponenter som anses vara viktiga att reflektera över i medielogiken och hur processen ser ut när nyheter produceras. 1) Mediers rutiner; till exempel där nyhetsvärdering är en sådan rutin som påverkar vilka händelser som sällas ut. 2) Mediers format; där till exempel en radiokanal eller en tidnings format påverkar dess presentation och innehåll. 3) Dramaturgi; där det handlar om på vilka sätt olika typer av medier presenterar sina nyheter för att göra det attraktivt för sin publik. 4) Mediers tillvägagångssätt; hur till exempel arbetsmetoderna ser ut och vilket innehåll som inhämtas och presenteras (Weibull, Wadbring, 2014:311f). Dessa komponenter är viktiga för beslut som ska tas om publicistiska sammanhang i till exempel sociala medier. Detta eftersom det redaktionella arbetet redan är reglerat av redan existerande metoder och rutiner. Det redaktionella arbetet är en grund för hur artiklarna sedan formas. Vi kommer alltså att göra en innehållsanalys för att undersöka hur utkomsten av redaktionens metoder och rutiner ser ut (Tuchman, 1973:110f).

En viss typ av format lämpar sig kanske bättre på vissa nyheter än andra och den typen kanske produceras mer då. Emellertid är inte medielogiken det enda som styr vad som blir en nyhet, utan det görs i kombination med andra riktningar; de komponenter vi nämnde tidigare (Tuchman, 1973:122).

3.4 Gatekeeping

Gatekeeping, grindvaktsteorin på svenska, introducerades av bland annat David Manning White. Han studerade teorin genom ett samarbete med en person på en lokaltidning som fungerade som en så kallad "grindvakt", som han i sin studie kallar för Mr. Gates. Detta för att se hur tidningen väljer ut sina nyheter och vad som gör att vissa nyheter sällas bort. Enligt White är denna urvalsprocess subjektiv. Många gånger valdes nyheter bort på grund av Mr. Gates personliga åsikter och synpunkter på nyhetens sannolikhet (Shoemaker, Vos, 2009:15). White menar att mediegestaltningen formas av en urvalsprocess som bygger på olika värderingar, såsom till exempel personliga åsikter, som i Mr. Gates fall, eller normer och rutiner eller organisationens egna struktur eller politiska värderingar (Karlsson, Strömbäck, 2015:285).

Gatekeeping handlar i grunden om att det vid upprepade tillfällen i processen gallras bland de nyheter som kommer in till redaktionen. Det är flera olika beslut som bestämmer om en händelse passerar dessa grindar och kommer in i nyhetsprocessen (Nord, Strömbäck, 2012:206). Det händer mycket under en dag, och kommer in mycket information och tips till redaktionerna, men väldigt lite av detta hamnar på nyheternas agenda (Shoemaker, Vos, 2009:24). Det finns alltså många olika faktorer som påverkar en händelses potentiella nyhetsvärde. De vanligaste är nyhetens närhet, om det involverar elitpersoner, det oväntade, drama, personifiering och negativitet (Karlsson, Strömbäck, 2015:285).

Shoemaker och Vos beskriver att det inom gatekeeping inte finns några fasta regler men att det finns fem olika nivåer som man utgår ifrån; den enskilde journalisten eller redaktören på redaktionen, i de rutiner och praxis för nyhetsproduktionen, till exempel deadlines, samt i nyhetsorganisationen i form av till exempel ägandeskap och slutligen på medienivå och samhällelig nivå (Shoemaker, Vos, 2009:31f). Det är även troligare att en händelse blir en nyhet i en stad där det inte händer så mycket, snarare än en större stad med mycket event och händelser (Shoemaker, Vos, 2009:24). Något som kan komma att vara intressant för oss när vi jämför de lokala tidningarna och de större rikstäckande tidningarna.

4.0 Tidigare forskning

4.1 Lokal- och riksmedia i en innehållsanalys

I studien ”Nu är det slut på Stockholmsfixeringen. En kvantitativ innehållsanalys av mediernas rapportering av regeringens beslut att flytta myndigheter från Stockholm” användes en kvantitativ innehållsanalys av medias rapportering om den svenska regeringens beslut att flytta flera myndigheter från Stockholm till andra delar av landet (Bednarek, Granström 2018:5). Materialet undersöktes även med en kvalitativ diskursanalys där Bednarek och Granström bedömde om till exempel en artikel är negativt eller positivt vinklad eller vilket argument för och emot myndighetsflyttarna som är det mest framträdande i texten (Bednarek, Granström 2018:19). I vår studie om skogsbränderna kommer även vi använda oss av denna metod; en kvantitativ del med innehållsanalys och en kvalitativ del med diskursanalys, för att visa hur antalet skiljer sig åt och vilka tolkningar som kan göras av hur texterna är skrivna och uppbyggda. Huvudsyftet med Bednarek och Granströms studie var att undersöka medias tillvägagångssätt och diskurs i artiklarna och för att få reda på om det finns en norm att media tar en synvinkel endast från Stockholmsbörsen i rapporteringen (Bednarek, Granström 2018:6). Detta har relevans då även vi i vår studie kommer att jämföra olika tidningar för att se hur de liknar varandra eller skiljer sig åt och hur gestaltningen ter sig i sin nyhetsrapportering om skogsbränderna 2018. Resultatet i Bednarek och Granströms studie visade att medierna i de områden där en myndighet flyttades pekade på positiva lokala aspekter av besluten, men kom också med annan kritik än de nationella medierna. Enligt Bednarek och Granström tenderar dessa lokala perspektiv att inte nå resten av landet och de flesta läsare får en ensidig bild av beslutet att flytta myndigheterna (Bednarek, Granström 2018:30). Rapporteringen tenderar att avta i staden till var myndigheten flyttades. I slutändan riskerar detta, enligt Bednarek och Granström, att skapa ett avstånd mellan centrum/Stockholm och periferin/resten av landet (Bednarek, Granström 2018:35-36). Detta är något som även kan förekomma i vår undersökning; att riksmedier till exempel inte rapporterar lika intensivt om skogsbränderna som lokalmedia just för att de inte befinner sig i det drabbade området. Emellertid skulle lokalmedia kunna avstå från att rapportera om klimatsambandet eftersom de faktiskt befinner sig inom det drabbade området och kanske,

utifrån teorin om gatekeeping, anser att andra infallsvinklar inte är av lika stort nyhetsvärde som den rådande kris som bränderna skapar. Den lokala befolkningen kan tänkas behöva information kring brändernas spridning och fara snarare än klimatsambandet (Karlsson, Strömbäck 2015:285).

4.2 Människan är anledningen till påverkan på klimatet

I forskningsstudien “Overview Attribution of extreme weather and climate-related events”, av bland annat Peter A. Stott och Nikolaos Christidis undersöks väder- och klimatförändringshändelser och dess sannolikhet att inträffa. Frågeställningen i undersökningen är om människan är orsaken till klimatförändringarna eller om naturen själv orsakar att naturkatastrofer inträffar (Stott et al, 2016:23). Deras studie syftar till att bestämma i vilken utsträckning antropogen klimatförändring har förändrat sannolikheten för och storleken på naturkatastrofer, såsom skogsbränder som är de händelserna vi ska titta på (Stott et al, 2016:24). Forskarna har i studien använt sig av “grounded theory” som är en forskningsmetod utvecklad inom medicinsk sociologi och används exempelvis inom pedagogik och företagsekonomi för att utveckla och möjliggöra ytterligare teorier (Glaser, 2002:24). Resultatet visar, enligt bland annat Stott och Christidis, tydliga bevis för att människans inflytande har ökat sannolikheten för många extremt varma säsongstemperaturer att inträffa och minskat sannolikheten för extremt kalla årstidstemperaturer i många delar av världen; sannolikheten att en händelse inträffar är alltså inte lika stor utan människans handlande som den är när människan är involverad (Stott et al, 2016:35). I diskussionsdelen tas sambandet upp mellan händelser och människans påverkan i både text och bild där forskarna i studien diskuterar och visar hur “grounded theory” kopplas samman till resultatet; slumpen är minimal att extrema händelser skulle inträffa utan människans påverkan (Stott et al, 2016:36). Studien är baserad på forsknings-fakta och bevis för hur klimatförändringarna påverkar naturkatastrofer (Stott et al, 2016:37f), vilket har en viktig betydelse i vår studie om skogsbränder och hur klimatsambandet ser ut. Frågan vi ställer till studien är om det kommer att finnas artiklar om klimatsambandet och om då texten fokuserar på till exempel extremtorkan som anledning till brand eller om det är på grund av människan (Stott et al, 2016:35f).

4.3 Gestaltning i klimatjournalistik

År 2008 undersöktes medias gestaltning av klimatet i internationell, amerikansk och kanadensisk media av Jennifer Ellen Good som är assisterande professor i kommunikation, populärkultur och film vid Brock universitet. I den vetenskapliga artikeln “The Framing of Climate Change in Canadian, American, and International Newspapers: A Media Propaganda Model Analysis” jämfördes massmedierna i de olika länderna med varandra, för att se hur medierna gestaltar klimatet i sin nyhetsrapportering. Baserat på Herman och Chomskys media propagandamodell (1988) visar resultaten att tidningar i USA tenderar till att undvika frågan om klimatet. Emellertid gestaltar alla tre regioner (internationellt, USA och Kanada) klimatförändringen kopplat med antingen extrema väderkonsekvenser eller oljereducerande lösningar (Good, 2008:243-246). I studien undersöks vilka begrepp som är tydliga i artiklarna; bland annat förekom olika begrepp som “klimatförändringar” och “global uppvärmning”, ofta tillsammans i artiklarna (Good, 2008:248). Att tidningar tenderar till att undvika frågan om klimatet beror, enligt Dunwoody, på att frågan inte är lika viktig som andra frågor eftersom tidningarna inte skriver om det (Dunwoody, 2005:90).

“Issues covered by the media are considered to be more important than those not so well covered” (Dunwoody, 2005:90).

Good nämner i sin artikel att till exempel USA tenderar till att fokusera och lyfta vissa nyheter, medan klimatfrågan lyfts mer sällan (Good, 2008:236), något vi vill undersöka mellan den lokala pressen med rikspressen för att besvara frågeställningen om klimatsambandet tas upp mer hos den ena parten än den andra, alltså hur likheterna eller skillnaderna ser ut.

4.4 Kritisk diskursanalys på återhämtning av skogsbrand

År 2008 genomfördes en kritisk diskursanalys på eld- och brandrelaterade artiklar publicerade av tidningen “North Thompson Star Journal”. Studien heter “Sequestering of Suffering. Critical Discourse Analysis of Natural Disaster Media Coverage” och är gjord av Robin S. Cox, Bonita C. Long, Megan I. Jones och Risa J. Handler på universitetet i British

Columbia, Kanada.

Artiklarna publicerades i samband med en skogsbrand som spred sig i på två landsbygdsområden i Barriere, British Columbia i Kanada. Syftet med studien var att undersöka i vilken utsträckning NTSJ konstruerade återhämtning i sina artiklar genom att använda dominerande diskurser som till exempel neoliberal diskurs för att förstärka materialet och det sociala arrangemanget inom de två drabbade områdena. Studien syftade även till att undersöka tematiska mönster, vilka röster som fick komma till tals mest och minst samt hur individerna var subjektivt placerade i artiklarna (Cox et al, 2008:471). Detta är relaterbart till om det är till exempel brandmän eller forskare som får komma till tals flest gånger i de svenska artiklarna på skogsbränderna 2018, när vi med hjälp av en kritisk diskursanalys undersöker artiklarna i vår studie. Resultatet för NTSJ:s artiklar visade en neoliberal diskursiv inramning av återhämtning, med en betoning på de ekonomiska-materiella aspekterna av processen och beroende av experter som kommer till tals. Artiklarna tenderade till att fokusera uppmärksamheten på återgången till ett normalt samhälle genom begrepp som "nöd". Den dominerande rösten i artiklarna var manlig, kompetent och opersonlig (Cox et al, 2008:473). Även vi kommer att titta på vilka aktörer som kommer till tals i samband med skogsbränderna i Sverige, om det är fler brandmän som kommer till tals eller till exempel forskare på lokal- respektive riksnivå.

4.5 Spela på känslor i klimatfrågan

I studien "Seeing climate change: the visual construction of global warming in Canadian national print media" av Darryn Anne DiFrancesco och Nathan Young undersöks hur visuell kommunikation utnyttjas i artiklar om klimatfrågor i Kanadensisk media. Kanada godkände Kyotoprotokollet, som är en internationell överenskommelse med mål att de årliga globala utsläppen av växthusgaser skulle minska med minst 5,2 procent från år 1990 till perioden 2008-2012, men drog sig ur avtalet 2011. Det kanadensiska fallet är därför, enligt DiFrancesco och Young, internationellt viktigt, eftersom Kanada är det enda landet som skrivit under och ratificerat, men dragit sig ur (DiFrancesco, Young, 2010:530). I studien används både innehålls- och diskursanalys för att undersöka bildspråkliga interaktioner (DiFrancesco, Young, 2010:521). Resultatet och slutsatsen i studien visar att klimatförändringen i bilderna är ett inkonsekvent berättande för kanadensarna (DiFrancesco,

Young, 2010:523f). Medan visuell kommunikation har förmågan att blanda fakta och känslor, engagera publiken och lägga till narrativ komplexitet mot språkliga påståenden, och tvärtom, visar resultatet istället en djupgående disjunktur mellan bilder och text i klimatförändringens täckning. Inget har med varandra att göra. Till exempel undersöktes en artikel i "The Globe and Mail" där man erkänner hotet mot isbjörnar. Emellertid visar bilden två isbjörnar, en mor och hennes unge, där ungen slickar moderns haka och sitter tätt intill henne. Båda har sina ögon stängda och verkar vara lugna och nöjda (DiFransesco, Young, 2010:530). I det här fallet tenderar bilderna och texten att ge olika anvisningar, främja orelaterade och ibland motsägelsefulla påståenden som ofta förväxlar olika aspekter och olika ståndpunkter om klimatförändringar (DiFransesco, Young, 2010:531-532). Resultatet för bilderna visade alltså, utifrån kontrollerade experiment och fokusgruppsmetoder med läsare, att hemska och brutala bilder av klimatpåverkan ger upphov till starka känslomässiga reaktioner. Emellertid är då också sannolikheten stor att individer avlägsnas från frågan om klimatförändringar och tenderar att göra att de känner sig hjälplösa eller överväldigade när de försöker förstå sitt eget förhållande med klimatet. Detta leder DiFransesco och Young till slutsatsen att bilder av effekter faktiskt motverkar sitt eget syfte jämfört med mer positiva representationer av klimatet; som till exempel bilden på isbjörnarna som skapar varma känslor hos läsaren (DiFransesco, Young, 2010:521). Principen som finns för att väcka mottagarens känslor är att göra det med åskådlig gestaltning som används för att ge livfulla beskrivningar som i sin tur väcker känslor. Detta genom att vara specifik (vem, varför) och ge konkreta detaljer till läsaren (var, hur, när) för att läsaren ska kunna se scenariot som journalisten målar upp. Till exempel fallet med isbjörnarna; ett reportage med en aktör i en specifik situation (Grinde, 2008:87). Journalisten kan alltså tänkas måla upp en bild av skogsbränderna och därav kunna påverka och spela på läsarens känslor, eller bara ge rak information om bränderna i vår studie. Hur tidningarna väljer att gestalta detta, påverkar hur läsarna relaterar till en händelse (Grinde, 2008:88).

5.0 Metod, material och tillvägagångssätt

5.1 Urval

Våra analysenheter är dels Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, dessa för att de är två av Sveriges största dagstidningar på riksnivå, och de tidningar vi valt på lokalnivå är Mittmedias samtliga lokaltidningar i områdena Dalarna, Hälsingland och Härjedalen, då det var i dessa områden de tre största bränderna härjade och höll på att gå samman. Vi har då valt att använda oss av Mittmedias artikelsier, “Skogsbränderna i Jämtland och Härjedalen sommaren 2018”, “Skogsbränderna i Dalarna sommaren 2018” och “Skogsbränderna i Hälsingland sommaren 2018”, där de har samlat samtliga artiklar kring bränderna.

Tidningarna som artikelserierna finns hos är; Dalarnas tidningar, Östersunds-posten och Helahälsingland. Mittmedia valde vi för att det är en av Sveriges största mediekoncerner och har lokaltidningar i samtliga utsatta områden. När vi tog fram de artiklar kring bränderna från de båda rikstäckande dagstidningarna använde vi oss av sökmotorn Media Retriever, där vi filtrerade på våra utvalda datum; 14 juli då larmet för den stora branden i Ljusdal kom in till och med 9 augusti då räddningsinsatserna avslutades (Ljusdal kommun, 14-07-2018), och använde oss av flertalet sökord för att vara säkra på att få fram alla artiklar. Då vi efter ett par sökningar börjar få upp samma artiklar kan vi dra slutsatsen att vi nått en mättnad, alltså att vi fått upp samtliga artiklar.

Sökord i retriever: *Bränderna Dalarna, Skogsbränderna Dalarna, Skogsbränderna Trängslet, Bränderna Trängslet, Skogsbränderna Älvdalen, Bränderna Älvdalen, Skogsbränderna Härjedalen, Bränderna Härjedalen, Bränderna Jämtland-Härjedalen, Skogsbränderna Jämtland-Härjedalen, Bränderna Hälsingland, Skogsbränderna Hälsingland, Bränderna Ljusdal, Skogsbränderna Ljusdal.*

5.2 Reliabilitet och validitet

Vår studie har hög validitet då vårt urval är representativt för populationen. Vi har valt tidningar som representerar en stor del av den population som är aktuell vid detta fall.

Mittmedias lokaltidningar är ledande i dessa områden och de två rikstäckande tidningarna vi valt, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter, är två av de största i Sverige. Vilket gör att vi kan anta att deras sätt att rapportera kring bränderna gäller även på andra rikstäckande dagstidningar. Även reliabiliteten är hög då vårt kodschema ramar in de variabler och fenomen vi vill undersöka. De metoder vi valt är lämpliga för de fall vi vill undersöka. Vi vill se hur medierna gestaltat skogsbränderna 2018 i sina nyhetsartiklar samt om sambandet mellan klimatförändringarna och skogsbränderna lyfts där och isåfall hur. Genom en kvantitativ innehållsanalys får vi svar på hur ofta detta samband nämns, vilka begrepp som återkommer och vilka aktörer som får utrymme. Med den kritiska diskursanalysen kan vi se vilka diskurser som används i texten och hur de hänger ihop med varandra.

5.3 Kvantitativ innehållsanalys

En kvantitativ innehållsanalys är ett användbart verktyg vid en studie där man vill ha svar på frågor om förekomsten av olika typer av kategorier i ett material. Till exempel hur ofta eller frekvent de förekommer eller hur stort utrymme dessa kategorier får (Esaiasson et al, 2012:197). På grund av det mekaniska räknandet, med hjälp av textläsande dataprogram, som är möjligt med en kvantitativ innehållsanalys kan man på kort tid gå igenom stora mängder material och få fram hur ofta vissa kategorier förekommer, vem som får komma till tals och hur ofta olika begrepp används (Esaiasson et al, 2012:198). I vår studie kan detta appliceras på hur vi med hjälp av vårt kodschema ska se på hur ofta sambandet mellan klimatförändringarna och skogsbränderna nämns eller hur ofta olika aktörer får komma till tals i nyhetsartiklarna.

Dessa två begrepp är centrala i den kvantitativa innehållsanalysen, frekvens och utrymme. Hur ofta en sakfråga nämns och hur stort utrymme denne får påverkar hur den tas emot av läsarna. Något som får stort utrymme och nämns återkommande är viktigt och betydelsefullt (Esaiasson et al, 2012:197). Detta är något vi i vår studie utgår ifrån, vår hypotes är att människor skulle se på klimatförändringarna som något viktigt och därav även agera därefter om detta var något som syntes återkommande i media. Väljer man då att inte nämna detta samband kan effekten bli tvärtom, att detta inte hamnar på människors dagordning och då inte ses som något viktigt.

Denna metod syftar alltid till att lyfta sig upp från det enskilda till ett större generaliserande perspektiv. Man vill utifrån sitt urval säga något om ett större material (Ekström, Larsson, 2010:119). Det finns, enligt Asp (1986), tre typer av frågeställningar vid en kvantitativ innehållsanalys; beskrivande, normer och förklarande frågeställningar. Vi ska i vår studie använda oss av beskrivande frågeställningar. Det innebär att vi ska studera innehållet i sig, likheterna och skillnaderna mellan riks- och lokalpress (Esaiasson et al, 2012:199). Till sin hjälp har man ett kodschema där man först väljer ut vad som ska vara studiens analysenheter och variabler (Esaiasson et al, 2012:200). I vårt fall är analysenheterna våra respektive tidningars nyhetsartiklar kring bränderna och variablerna är till exempel de olika begreppen och aktörerna vi vill titta på och om sambandet mellan bränderna och klimatet lyfts.

När vi skapade vårt kodschema funderade vi först kring vilka variabler det skulle vara intressant att titta närmare på. Vi kom fram till att vi, för att få en tydlig förståelse för hur rapporteringen sett ut, ska titta på vilka aktörer som får plats och kommer till tals samt vilka begrepp som används för att beskriva situationen. Vi valde då ut de aktörer som kan påverka hur artiklarna når ut till läsarna. Olika aktörer har olika typer av expertis att komma med och har olika typer av inflytande på läsarna vilket gör att vinkeln påverkas av denne (Beckman et al, 2009:18f). Exempel på dessa är "*räddningstjänst*", "*experter*", som meteorologer eller drabbade "*privatpersoner*". Sedan gick vi vidare med att välja ut de begrepp vi ska titta på. För att kunna göra en tydlig skillnad på huruvida artiklarna lutar åt en klimatvinkel eller vinklar mer på skogsbränderna som en enskild händelse valde vi att titta efter begrepp som går åt vardera håll. Begrepp som är värdeladdade och på så sätt kan påverka hur läsaren upplever situationen eller begrepp som tydligt vinklar artikeln åt ett håll (Karlsson, Strömbäck 2015:260). Exempel på detta är "*klimat*", "*extremvärme*", "*kris*" och "*temperatur*".

Det är viktigt att tänka på att man för att kunna genomföra en kvantitativ innehållsanalys måste ha tydliga tolkningsregler för hur innehållet i texten ska klassificeras. Alltså att våra variabelvärden hos varje variabel är klart och tydligt definierat. Det innebär att man inledningsvis har en förbestämd kod för varje tänkbart variabelvärde (Esaiasson et al, 2012:206). För att detta inte ska bli ett problem i vår studie har vi valt att dela upp vårt kodschema i två delar, ena delen innehåller variabler som till exempel vilka aktörer som får

komma till tals och huruvida sambandet mellan klimatet och bränderna nämns, medan vi i andra delen tittar på vilka begrepp som återkommer i de olika artiklarna.

Den kvantitativa innehållsanalysen har fått motta en del kritik, metodens förenklade angreppssätt och bristande möjlighet att tolka och på djupet förstå innehållets betydelse var debatterat under 1960- och 1970-talet (Ekström, Karlsson, 2010:121). Trots detta menar Esaiasson m.fl. i boken *“Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad”* (2012) att de tar avstånd från uppfattningen att en kvantitativ innehållsanalys enbart handlar om att räkna medan en kvalitativ innehållsanalys syftar till att tolka. De förklarar att variablerna i en kvantitativ innehållsanalys först måste tolkas för att sedan kunna placeras i rätt kategori för att i ett senare skede räknas (Esaiasson et al, 2012:198). För att vi ska kunna räkna hur ofta sambandet mellan klimatet och bränderna nämns måste vi först särskilja och bestämma vad vi menar med att sambandet nämns, räcker det med att ordet klimat nämns eller måste sambandet även förklaras. I vår studie har vi valt att klimatsambandet måste förklaras för att det ska räknas som att artikeln lyfter detta. Till exempel att de förklarar att det ser ut som det gör på grund av klimatförändringarna snarare än bara nämner ordet klimat i sammanhanget. De måste alltså göra kopplingen mellan klimatet och bränderna.

5.4 Kritisk diskursanalys

När vi har genomfört vår kvantitativa innehållsanalys ska vi gå vidare och fördjupa oss i en kvalitativ kritisk diskursanalys. En kritisk diskursanalys är en riktning inom kritisk teori som analyserar och undersöker relationen mellan olika samhällsfenomen; framförallt maktstrukturer. Diskurs är en form av social praktik som påverkas av människors samspel och samhället i sig men också påverkar dessa två (van Dijk, 1988:17f). En diskurs kan benämnas som ett visst syfte som på förhand inte är givet, utan som under syftets utveckling i tid och rum reproduceras och skapas (Howarth, 2000:101). Då diskurs är ett sätt att beskriva vår verklighet på, är diskursanalys jämförbar som analys av de mönstren vi hittar i diskursen (Winther Jørgensen, Phillips, 2000:66).

Vi kan ställa oss frågan om varför diskurser behövs, när vi bara kan säga och prata om saker och ting som de är. Men enligt diskursanalytikern Vivien Burr kan inte saker och ting “bara vara som de är”, utan att omvärlden tolkas vi så fort vi använder språket (Burr, 1995:267). Utan dessa diskurser skulle människan ständigt behöva förklara sig vad den menar eftersom inget av det vi skriver eller yttrar kan tas för givet. Ingen förförståelse skulle finnas utan varje enskild företeelse skulle behöva förklaras på nytt varje gång man nämner den; till exempel skulle människor behöva förklara vad de menar med terroråd, vad det är och hur det kan tolkas, varje gång de vill prata om terrorådet som inträffade i Stockholm 2017. Detta är alltså inte möjligt då alla ord i ett språk är laddade med värderingar och det går inte att neutralisera varje enskild händelse när vi vill prata om den. All språkanvändning återskapar eller skapar nya diskurser hela tiden (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:76). Genom den språkliga skildringen av språktexten kommer vi, i vår studie, kunna identifiera möjliga klimat- och mediadiskurser utifrån materialet. Genom att göra den kritiska diskursanalysen med hjälp av olika begrepp får vi en bild över hur klimatfrågan diskursivt framträder i svensk lokal- och rikspress.

Vi har i vår studie valt att utgå från Norman Faircloughs definition av kritisk diskursanalys, eftersom det är den mest utvecklade metoden och teorin för forskning inom vårt område; kultur, samhälle och kommunikation. Fairclough använder diskursanalysen på två olika sätt; både som en beteckning för den metod som han själv har skapat och som beteckning för ett bredare perspektiv och inriktning inom diskursanalysen till vilken det finns flera metoder för (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:66-67). I de kritisk diskursanalytiska angreppssätten kan man peka på fem gemensamma drag för att möjliggöra en identifiering av dem:

1. Kulturella och sociala strukturer och processer har en delvis lingvistisk-diskursiv karaktär, vilket betyder att strukturerna och processerna har en språklig karaktär. Man producerar, konsumerar och tolkar texter som i sin tur bidrar till hur den sociala världen konstitueras.
2. Diskurs är både konstituerad och konstituerande, vilket betyder att den sociala praktiken både konstituerar den sociala världen och konstitueras av andra sociala praktiker. Diskursen bidrar inte bara till att omforma och forma sociala processer och strukturer utan speglar dem också.
3. Språkbruk ska analyseras empiriskt i det sociala sammanhanget, vilket betyder att

diskursanalysen gör en språklig textanalys av själva språkbruket i sociala samspel.

4. Diskurs fungerar ideologiskt; det hävdas att de diskursiva praktikerna bidrar till att reproducera och skapa icke jämställda maktförhållanden mellan olika sociala grupper, till exempel mellan kvinnor och män. Dessa kallas för ideologiska effekter.

5. Kritisk forskning; neutral samhällsvetenskap uppfattas som politiskt objektiv, vilket inte den kritiska diskursanalysen gör. Den är snarare en kritisk metod som är politisk engagerad i social förändring (Winther Jørgensen, Phillips, 2000:67-70).

I punkten "Diskurs är både konstituerad och konstituerande" ovan kan begreppet diskurs användas på flera olika sätt, enligt Faircloughs modell. Alltså att en bestämd diskurs kan skiljas från andra diskurser. Exempel på olika diskurser är; en nyliberal diskurs, en feministisk diskurs, en konsumtionsdiskurs, en miljödiskurs eller en marxistisk diskurs (Fairclough, 1993:138). Under Faircloughs analys studeras samband mellan sociala praktiker och händelser. Genom att ställa frågan "vilka diskurser, stilar och genrer utnyttjas här och hur är de framställda i texten?" kan vi se kopplingen mellan sociala händelser och praktiker. I vår studie ställs endast frågan "vilka diskurser utnyttjas här och hur framställs diskurserna i texten?"

Gemensamt för alla diskurser är den tredimensionella modellen där varje fall av språkbruket är en kontaktskapande företeelse;

1. En text; till exempel artiklar om skogsbränderna.
2. En diskursiv praktik är produktionen och konsumtionen av texten; alltså författaren, läsaren och användningen av artikeln.
3. En social praktik; eventuella konsekvenser av artikeln, exempelvis en klimatrapporering för en minskad klimatpåverkan. Fairclough menar här att den kritiska diskursanalysen är ofullständig och det krävs någon annan kulturteori för att kunna analysera denna nivå. (Fairclough, 1993:136).

En kritisk diskursanalys behöver de två första delarna i den tredimensionella modellen för att kunna undersöka och tolka den tredje; hur den sociala praktiken är konstruerad. Det är först i en slutlig analys man kan studera hur eventuella ideologiska konsekvenser eller förändringar ser ut. Den diskursiva praktiken studerar hur författaren, i detta fall journalisten, i texten

omstrukturerar eller bevarar redan existerande diskurser samt hur läsaren av texten därefter gör detsamma som författaren genom tolkning. Målet med en kritisk diskursanalys är att visualisera förhållandet mellan den sociala praktiken och användningen av språket.

Förhållandet kan då alltså exponeras med hjälp av en analys av varje kommunikativ händelse, vilket är en del av diskursordningen (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:75f).

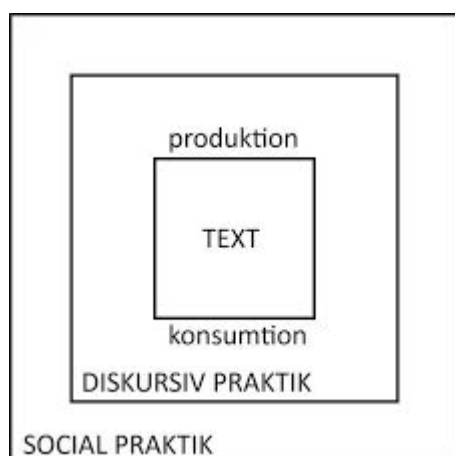

Fig. 1: Faircloughs tredimensionella analysmodell (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:74).

Vi ska i vår studie använda oss av vissa delar av den kritiska diskursanalysen för att studera vilka diskurser som finns i rapporteringen kring skogsbränderna och hur dessa gestaltas. Vi ska titta på vilka aktörer som ges plats i texterna, det vill säga vilka individer eller grupper som benämns vara aktiva *agenter* i materialet (Fairclough, 1992:178).

Vi kommer även att titta på *transitiviteten* i texten, genom att undersöka hur relationer och processer förbinds med subjekt och objekt, alltså journalist och läsare. Faircloughs lingvistiska forskningstradition ger oss möjligheten att fokusera på *transitivitet* för att studera hur olika element i texten kopplas till varandra; alltså hur begrepp som till exempel "*klimat*" förmedlas till publiken. *Transitivitet* kan förklaras som att grammatiskt visa på vilket sätt kulturella, ideologiska, politiska, sociala eller teoretiska faktorer avgör hur ett förlopp är av betydelse i en specifik text eller diskurs (Fairclough, 1992:177-179). Alltså; vem som förklaras göra vad mot vem kopplas till teoretiska, ideologiska, sociala, kulturella och politiska begrepp och faktorer.

Vi ska titta på transitivitet genom *nominalisering*, som handlar om hur sociala handlingar och förlopp uppfattas som konkreta saker och görs till självständiga händelser. Agenten tonas ned av detta begrepp och effekten av verket är det som sätts i centrum (Bergström, Boréus, 2005: 281f). Vid nominalisering görs verb eller adjektiv om till substantiv och substantivet får stå för processen istället (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:87). Till exempel vid en rubrik som "Person misshandlad under natten" frånges gärningsmannen sin skuld. Istället för att nämna den ansvariga förvandlas begreppet från att vara ett verk som någon utför, till att vara ett eget fenomen som existerar för sig själv utan att vara beroende av någon som handlar eller agerar; alltså att begreppet har nominaliserats (Bergström, Boréus, 2005: 281f).

Ytterligare ett begrepp inom den kritiska diskursanalysen som vi ska titta närmare på är *intertextualitet*. Fairclough använder detta begrepp för att beskriva hur en text aldrig existerar isolerat utan alltid på något sätt förhåller sig till tidigare och framtida texter (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:87). Genom att vi i vår studie tittar på hur de olika artiklarna i rapporteringen vid skogsbränderna sommaren 2018 följer varandra, fungerar som fortsättning på varandra och återkopplar till varandra i så kallade intertextuella kedjor kan vi då se hur diskursen skapas, återskapas och förändras under rapporteringens gång (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:75f).

6.0 Resultat och analys

6.1 Resultat: Få klimatsamband och många brandmän

Vår kvantitativa innehållsanalys visade att det under de respektive tidningarnas rapportering kring skogsbränderna sommaren 2018 var 10 av samtliga 644 artiklar som nämnde ett klimatsamband. Bland de rikstäckande tidningarnas 82 artiklar var det 7 stycken med ett tydligt klimatsamband. Samtliga av de två rikstäckande tidningarna i vår analys nämnde ett klimatsamband någon gång under rapporteringen.

1. Andel artiklar som nämner ett klimatsamband.

Tidningar	Klimatsamband Ja (procent)	Klimatsamband Nej (procent)
Lokaltidningarna (n = 562)	1	99
Rikstidningarna (n = 82)	9	91
Totalt (n = 644)	2	98

Bland de lokala tidningarna var det endast 3 av de 562 artiklar som nämnde ett klimatsamband. Detta visar att det bland lokaltidningarna, som även har en större mängd artiklar kring bränderna än de rikstäckande tidningarna, nämner klimatsambandet mer sällan. Lokaltidningarna tenderar istället att informera om hur brandläget ser ut, släckningsarbetet och evakuering.

2. Andel förekomster av aktörer.

Tidningar	Räddningstjänst (procent)	Forskare/expert (procent)	Myndighet/kommun (procent)	Privatperson/företag (procent)
Lokaltidningarna (n = 562)	39	2	21	15
Rikstidningarna (n = 82)	43	15	61	26
Totalt (n = 644)	40	4	26	17

Det är ofta räddningstjänsten och myndigheter, såsom personer som arbetar för kommunen, Röda korset och Länsstyrelsen som får komma till tals hos de lokala tidningarna. Bland de rikstäckande tidningarna ser fördelningen ut på ungefär samma sätt, det är i de flesta artiklar räddningstjänst eller myndighet och kommun som kommer till tals.

“– Vi är ett 20-tal som försöker få stopp på branden, säger Patrik Fredriksson, räddningsledare i Rättvik.” (Dalarnas tidningar 1, 2018-07-19)

“– Det är en ovanlig brand som kräver ovanliga lösningar, säger räddningschef Johan Szymanski.” (Dagens nyheter 1, 2018-07-24)

“– Risken för nya skogsbränder i kombination med alla pågående bränder gör att vi tagit beslut om ett tillfälligt nyteckningsstopp på skogsförsäkring, säger Marcus Lundgren, försäkringschef på Länsförsäkringar Gävleborg.” (Östersunds-posten 1, 2018-07-19)

“– Vi ser att resurserna överlag börjar tryta. Det börjar bli kärvt. Det gäller personal framförallt, säger Britta Ramberg, biträdande chef för MSB:s enhet för beredskap.” (Svenska dagbladet 1, 2018-07-18)

Den skillnaden vi kan se vid vår analys är att det bland de rikstäckande tidningarna är fler privatpersoner i förhållande till antal publicerade artiklar som får komma till tals. I de lokala tidningarna är det 15 procent av de 562 artiklarna där privatpersoner kommer till tals, till skillnad från de rikstäckande tidningarna där 26 procent av de 82 artiklarna låter privatpersoner komma till tals.

“– Vi hade packat på dagen så att det var bara att köra iväg. Vi visste att det skulle bli mer och mer rök så att det var lika bra att vi packade bilen, säger Jim Barahimi.” (Helahälsingland 1, 2018-07-20)

“– Säger de att vi måste evakuera då är det bara att göra det, säger Tora Östmark Eklund.” (Dalarnas tidningar 2, 2018-07-18)

“– Jag packar ihop foton och sånt som inte kan ersättas, säger Elin Bekkos i Kårböle.” (Dagens nyheter 2, 2018-07-20)

3. Andel förekomster av begrepp.

Tidningar	Katastrof (procent)	Kris/kaos (procent)	Extremvärmepre (procent)	Torka (procent)	Klimat (procent)	Temperatur /grader (procent)	Värmeböl ja (procent)	Nödsituation (procent)	Akut/kritiskt läge (procent)	Livsfara (procent)
Lokaltidningarna (n = 562)	4	5	18	3	1	5	1	<1	6	1
Rikstidningarna (n = 82)	9	15	5	15	10	21	2	0	20	<1
Totalt (n = 644)	4	7	2	5	2	7	1	<1	7	1

Analysen visade som sagt att de lokala tidningarna tenderar att i sina artiklar ge information kring hur läget ser ut med släckningsarbete, spridning och evakuering. De begrepp som oftast används för att benämna situationen är *“extremvärme”* samt *“akut”* och *“kris”*. Andra begrepp som används flest gånger bland de lokala tidningarna är *“katastrof”*, *“temperatur”* och *“kritiskt läge”*. De rikstäckande tidningarna använde till större andel begrepp som *“torka”*, *“klimat”* och *“kris”*.

“Det viktigast just nu är enligt försvarsministern att lägga all kraft på att släcka bränderna. När den akuta krisen är över och bränderna släckta får arbetet utvärderas och eventuella åtgärder inför framtiden tas.” (Östersunds-posten 2, 2018-07-20)

“EU-kommissionen vill i spåren av klimatförändringarna öka de gemensamma resurserna som sätts in vid kriser, och även stärka det förebyggande arbetet mot katastrofer.” (Dagens nyheter 3, 2018-07-24)

“För branden i Enskogen är situationen dock fortfarande kritiskt.” (Helahälsingland 2, 2018-07-20)

“Det ska både vara mycket höga temperaturer och blåst. Det gör också att bränderna kan komma att spridas snabbt. Dessutom ökar risken för att nya bränder uppstår.” (Helahälsingland 3, 2018-07-16)

6.2 Analys: Effekt och påverkan när lokal- och riksmedia skiljer sig åt

6.2.1 Klimatsamband

Den tydligaste skillnaden på rapporteringen hos de lokala respektive rikstäckande tidningarna vi ser är antalet artiklar med klimatsambandet. Jennifer Ellen Good beskriver i den vetenskapliga artikeln *“The Framing of Climate Change in Canadian, American, and International Newspapers: A Media Propaganda Model Analysis”* att tidningarna i USA, precis som de svenska tidningarna i vår studie, ofta tenderar att undvika frågan om klimatfrågan utan väljer att lyfta andra nyheter (Good, 2008:236). Trots de svenska lokala

tidningarnas stora mängd artiklar nämns klimatsambandet endast tre gånger av 462 artiklar. Till skillnad från de rikstäckande tidningarna som nämner det 7 gånger av sina, betydligt färre, 82 artiklar. Att de lokala tidningarna skriver flest artiklar beror på att de är på plats, nyheten blir aktuell då den är lokal och berör mycket folk runt omkring (Strömbäck, 2014:161f). Något som i nästa steg kan påverka att de lokala tidningarna trots den stora mängden artiklar väljer att inte lyfta klimatsambandet är medielogiken. Journalisterna anpassar sitt urval och sin nyhetsvärdering efter vad de tror att läsarna är intresserade av (Olofsson, 2011:559). Detta kan alltså tänkas påverka lokaltidningarna till att i detta fall välja att inte lyfta klimatfrågan och dess samband till bränderna utan istället ge den information och fakta de tror läsarna är intresserade av. Till exempel evakuering, släckningsarbete och var bränderna sprids.

Det finns som sagt i tidigare kapitel, enligt Weibull och Wadbring, fyra komponenter som anses vara viktiga att reflektera över i medielogiken och hur processen ser ut när nyheter produceras; mediernas rutiner, mediernas format, dramaturgi och mediernas tillvägagångssätt (Weibull, Wadbring, 2014:311f). Detta innebär att de olika tidningarnas redan befintliga sätt att arbeta på, deras rutiner och hur de väljer att hitta, arbeta med och presentera sina nyheter påverkar hur de gör vid ett fall som detta. Lokaltidningarna har en mer lokal vinkel och fokuserar mer på de drabbade människorna och att ge information kring läget. Detta kan tänkas bero på att det är ett invariant arbetssätt hos dessa redaktioner, att informera och berätta konkret om hur det ser ut och vilka som kan tänkas drabbas. Hos de rikstäckande tidningarna finns inte det lokala perspektivet, vilket gör att det inte är lika invariant och självklart att informera om vilka som drabbas på samma sätt. Man kan även tänka sig att den lokala befolkningen vänder sig till sin lokaltidning för att få information kring brandläget och evakuering, en uppgift som då inte läggs på riksmidia. Där finns det alltså större utrymme att kunna lyfta händelsen till ett större perspektiv och förklara sambandet till klimatförändringarna.

De olika redaktionerna väljer vad som blir en nyhet, är det klimatförändringarna som resulterat i skogsbränder eller är det det akuta läget med extremvärme och spridningsrisk. Att det blir olika hos olika typer av tidningar beror dels, som sagt, på redaktionernas olika invanda sätt att arbeta och deras olika format, men även deras olika processer när det gäller

sitt nyhetsurval. Det kommer mycket information och tips till redaktionerna varje dag men det är en väldigt liten del av det som faktiskt blir nyheter (Shoemaker, Vos, 2009:24). De tänkbara nyheterna går igenom en process där det vid upprepade tillfällen gallras bland dessa för att tillslut välja ut de nyheter det rapporteras om (Nord, Strömbäck, 2012:205f). Då de rikstäckande tidningarna dels har ett större bevakningsområde, vilket gör att det för större delen av deras läsare inte är nödvändig information att veta kring hur bränderna sprider sig och evakuering till skillnad från de lokala tidningarna där det kan tänkas finnas en större förfrågan om denna typ av information, skiljer sig deras nyhetsurval åt. De har olika typer av läsare med olika behov och därav även en viss skillnad i format och arbetssätt.

Skillnaden på bevakningsområde syns även i antalet artiklar som skrivits kring bränderna. De lokala tidningarna har, trots att de i storlek och läsare är mindre redaktioner, skrivit betydligt fler artiklar kring skogsbränderna. Shoemaker och Vos skriver att det är troligare att en händelse blir en nyhet i en stad där det inte händer så mycket, snarare än en större stad med mycket event och händelser (Shoemaker, Vos, 2009:24). Det i samband med lokaltidningarnas lokala vinkel och de allt fler tipsen och nyheterna som finns vid ett större bevakningsområde kan påverka den mängd artiklar de olika tidningarna väljer att publicera kring bränderna. Bednarek och Granström visar med sin studie “Nu är det slut på Stockholmsfixeringen. En kvantitativ innehållsanalys av mediernas rapportering av regeringens beslut att flytta myndigheter från Stockholm” (2018) att det finns en tydlig skillnad på vald vinkel vid rapporteringen av samma fenomen hos rikstäckande och lokaltidningar. De menar att de lokala tidningarna tenderar att fokusera på ett lokalt perspektiv och ge annan kritik gentemot flytten av myndigheter än de rikstäckande tidningarna (Bednarek, Granström, 2018:35f). En skillnad som även vi i vår studie kan se, de rikstäckande respektive lokala tidningarna tenderar att fokusera på olika delar i rapporteringen kring skogsbränderna 2018. Den lokalt nyttiga informationen kring spridning, evakuering och släckningsarbete eller klimatet och ett större perspektiv av händelsen.

6.2.2 Gestaltning

Hur de olika tidningarna valt att gestalta skogsbränderna vid rapporteringen visar även det på en tydlig skillnad. Medan de lokala tidningarna använder sig av begrepp som “*extremvärme*”,

“*akut*” och “*kris*” tenderar de rikstäckande tidningarna att använda begrepp som “*torka*” och även till viss del “*klimat*”. Hur redaktionerna väljer att gestalta en händelse kan i sin tur påverka hur händelsen tas emot av läsarna. Entman menar i sin beskrivning av gestaltningsteorin att det är som ett urval och en problemformulering, redaktionerna väljer att framhäva en del av händelsen. Något som kan ske både medvetet och omedvetet (Entman, 1993:53). Man kan då anta att när riks- och lokalmedia väljer att framhäva vissa delar av skogsbränderna, om det så är att framhäva vädrets påverkan genom att använda begrepp som “*torka*” och “*klimat*” eller om de väljer att lyfta händelsen som en enskild akut händelse med begrepp som “*akut*” och “*kris*”. Dessa olika val av begrepp påverkar läsarna att tolka bränderna på ett visst sätt.

För att förstå hur val av begrepp och vinkel kan påverka hur en aspekt av en händelse ses som viktig och betydelsefull hos läsarna kan man vända sig till dagordningsteorin. De två nivåerna bestämmer först vad som hamnar på människors dagordning, och då ses som viktigt, och sedan kan redaktionerna genom att välja hur sakfrågan framställs hur den uppfattas av medborgarna (Strömbäck, 2009:112). Journalistiken har en makt att påverka vad människor ser som viktiga och betydelsefulla samhällsproblem (Karlsson, Strömbäck, 2015:355). Genom att tidningarna väljer vilka begrepp de använder för att gestalta och benämna händelsen och vilka aktörer som får komma till tals kan de alltså påverka hur skogsbränderna uppfattas av befolkningen samt huruvida klimatfrågan och dess samband till dessa skogsbränder ska ses som en viktig samhällsfråga. Då tidningarna väljer att lyfta fram en viss del och problemformulering kring bränderna upplevs den som viktig för läsarna.

För att visa på hur en beroende variabel, i detta fall kan detta tänkas vara läsarna, påverkas av en oberoende variabel, som i detta fall skulle tänkas vara de olika tidningarna, krävs att många olika faktorer räknas in. Dels tidsföljden mellan dessa, i vilken ordning de förekommer och på så sätt kunna avgöra vilken som är en effekt av den andra och hur detta hänger samman (Esaiasson et al, 2012:68). Dunwoody menar att det som rapporteras mycket om i media ses som mer viktigt än sådant som det inte skrivs lika mycket om. Vilket då leder till att tidningarna nästa gång det blir aktuellt tenderar att inte heller då rapportera kring dessa händelser och problem, eftersom läsarna inte blir intresserade då det redan ses som oviktigt (Dunwoody, 2005:90). Alltså kan det tänkas finnas ett antal alternativa tidsföljder, huruvida

tidningarna rapporterar kring klimatsambandet påverkar om läsarna ser detta som något viktigt och om det hamnar på deras dagordning. En annan tänkbar tidsföljd är då tidningarna tenderar att rapportera kring frågor och händelser som är intressanta för läsarna, till exempel när lokaltidningarna fokuserar på den konkreta informationen kring bränderna och släckningsarbetet för att detta är information som intresserar läsarna. Man kan alltså tänka sig att tidningarna då väljer att inte rapportera kring sambandet eftersom det redan ses som icke intressant för läsarna. Den oberoende eller beroende variabeln kan alltså skifta beroende på hur man väljer att titta på orsakskejdan, båda variabelerna påverkar varandra. Om tidningarna inte lyfter klimatsambandet ses detta inte som viktigt för läsarna och hamnar inte på deras dagordning. Detta kan i nästa skede leda till att tidningarna nästa gång väljer att utelämna sambandet för att det inte ses som viktigt hos läsarna.

Andra faktorer som bör tänkas på när man vill hitta ett förklarande orsakssamband är att kontrollera bakomliggande variabler (Esaiasson et al, 2012:70). Vi kan inte vara säkra på att det är just den lokala eller rikstäckande dagspressen som avgör huruvida befolkningen ser klimatfrågan och klimatsambandet som en viktig aspekt vid skogsbränderna. Vi kan inte heller utesluta att det får sin information kring detta samband från andra håll än de tidningarna. Det vi emellertid kan säga i vår studie är att det finns ett tydligt mönster hos samtliga tidningar vid rapporteringen kring skogsbränderna sommaren 2018. Begrepp, aktörer och sätt att gestalta en händelse påverkar hur läsaren tolkar verkligheten och vad som ses som viktigt (Strömbäck, 2009:112f).

6.2.3 Diskurser i texten

De diskurser vi ser i artiklarna kring skogsbränderna 2018 är främst att det ses som en kris, en katastrof och ett kritiskt läge samt fokus på varmt väder och temperaturer, en extremt varm sommar. Det var endast vid ett fåtal artiklar vi kunde se en klimatdiskurs. Texter som produceras, konsumeras och tolkas bidrar till hur den sociala världen formas. Diskurser både bidrar till att forma sociala processer och strukturer samt speglar dessa i texten (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:67f). Hur tidningarna väljer att gestalta bränderna och hur dessa artiklar sedan tolkas av läsarna kan alltså i sin tur påverka hur skogsbränderna ses på av befolkningen. Det går inte att neutralisera en händelse, alla ord i språket är laddade med

värderingar (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:76). Vilket gör att dessa valda begrepp påverkar hur händelsen tolkas av läsarna. Saker och ting är inte bara som de är utan omvärlden tolkas så fort vi använder språket (Burr, 1995:267). Om tidningarna väljer att rapportera kring bränderna som en naturkatastrof snarare än att lyfta ett klimatsamband kan det alltså påverka hur befolkningen ser på skogsbränderna och orsaken till dessa, det påverkar vad som blir deras verklighet och sanning. Journalisten omstrukturerar eller bevarar i sin text redan existerande diskurser och läsarna omstrukturerar och bevarar även dessa genom sin tolkning av texten dessa diskurser (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:75f). För att förenkla detta kan man alltså säga att de olika tidningarnas val av begrepp och hur de väljer att gestalta och benämna skogsbränderna, om det så är som akuta naturkatastrofer eller ett resultat av klimatförändringar som en effekt av människans agerande, påverkar det sedan hur dessa olika diskurser och sätt att se på och tolka bränderna lever vidare hos befolkningen.

Språket skapar kategorier som delar upp alla ord i grupper, vad som ses som positivt och negativt laddat, som i sin tur påverkar läsarens valmöjlighet. De får inte utrymme att själva bestämma vad ett ord ska ha för effekt för deras tolkning. Vi människor påverkas av alla ord i det vardagliga språket, vissa ord är redan förutbestämt positivt eller negativt laddat. Detta påverkar alltså läsarnas handlingsutrymme genom att vissa begrepp redan ses som mer viktiga i läsarnas ögon och därför påverkas de mer av dessa begrepp än andra. Begreppen används i sin tur av journalisterna, om så omedvetet, för att skapa en riktning på en diskurs som bestämmer om diskursen till exempel är positiv eller negativ (Bergström, Boréus, 2005:12). För det kanske är som Michel Foucault skriver: ”Det är när diskursen är allmän som den på en och samma gång kan bli en konfliktplats och ett konfliktvapen” (Foucault et al, 2008: 181), att en diskurs skapar mer osäkerhet och rädsla om den vore allmän, alltså neutral, än om den har en förutbestämd riktning som gör att människor redan vet hur de ska tolka och använda sig av begreppet. Till exempel, i vårt fall, katastrof i det väl använda begreppet “*naturkatastrof*”. Detta gör att läsaren undermedvetet påverkas av begreppet “*naturkatastrof*” eftersom diskursen redan är bestämd att ses som något negativt. Läsaren behöver alltså inte lägga någon egen vikt i budskapet, utan har redan fått ett omedvetet och förutbestämt sätt att reagera på när denne läser om en “*naturkatastrof*” och hur de ska tolka begreppet (Phillips & Winther Jörgensen, 2005:48). Valen av begrepp för att gestalta något i en artikel är alltså på många sätt avgörande för hur händelsen ska uppfattas av läsarna.

6.2.4 Intertextualitet

De diskurser som återfinns i tidningarnas rapportering kring skogsbränderna bevaras genom hela rapporteringen. Fairclough beskriver *intertextualiteten*, att en text aldrig står helt isolerat och enskilt utan alltid förhåller sig till både tidigare och framtida texter (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:87). Begrepp, fraser och olika textpartier upprepas och återkommer i artiklarna under rapporteringen kring skogsbränderna sommaren 2018. En text, i detta fall tidningarnas artiklar, kan fungera som en fortsättning och ett svar på en tidigare text (Ekström, Larsson, 2013:156), vilket vi i detta fall ser genom att artiklarna återkopplar till tidigare händelser. Hur släckningsarbetet fortsätter, evakueringen och återkopplar till tidigare information kring bränderna. Intertextualitet handlar, enligt Ekström och Larsson, om hur bland annat citat, begrepp och sätt att uttrycka sig återkommer i nya sammanhang (Ekström, Larsson, 2013:157). När vi då ser hur de olika begreppen, aktörerna och sätten att uttrycka sig och gestalta bränderna återkommer i samtliga artiklar kan vi se en tydlig intertextuell kedja. Intertextualiteten sker inte bara inom tidningens egen rapportering. Artiklarna hänger ihop med alla tidigare och framtida texter, och även andra typer av medier, som kommer publiceras kring ämnet. Både läsarnas tolkning av artiklarna och journalisternas sätt att gestalta bränderna påverkas både av tidningens egna tidigare texter inom rapporteringen och andra publicerade artiklar, tv-inslag och annat de exponerats för kring ämnet (McQuail, 2010:387). De olika begreppen vi ser i vår analys återkommer mer eller mindre hos samtliga av tidningarna. Det finns ett tydligt mönster som visar att det till stor del är samma typ av begrepp som används för att gestalta skogsbränderna sommaren 2018.

6.2.5 Agenter

Utöver de olika begrepp som används för att gestalta bränderna kan även de olika valen av aktörer, den kritiska diskursanalysens *agenter*, som kommer till tals påverka hur händelsen tolkas av läsarna. Journalistiken skapar och formar olika maktförhållanden i samhället genom sitt, oftast omedvetna, språkbruk och ordval (Karlsson, Strömbäck, 2015:253). Individer ges olika social status och detta i sin tur vinklar både vilka personer vi ser som viktiga och tillförlitliga samt vårt sätt att se på verkligheten (Bloor & Bloor, 2007:85). Robin S. Cox, Bonita C. Long, Megan I. Jones och Risa J. Handler kom i sin studie "Sequestering of Suffering. Critical Discourse Analysis of Natural Disaster Media Coverage" (2008) fram till

att de flesta aktörer som fick komma till tals under rapporteringen kring skogsbranden som år 2008 spred sig i på två landsbygdsområden i Barriere, British Columbia i Kanada var manliga, kompetenta och opersonliga (Cox et al, 2008:473). Att rösterna som lyfts är mycket kompetenta och opersonliga är ett mönster även vi i vår studie stötte på. De aktörer vi under vår innehållsanalys ser mest av är opersonliga och kompetenta röster som räddningstjänst, olika typer av myndigheter och personer inom kommunen, men även mycket privatpersoner. Att tidningarna väljer att lyfta fram räddningstjänst kan ses på olika sätt, dels är räddningstjänsten i detta sammanhang en expert på området som beskrivs, bränder. När experter kommer till tals, speciellt när det gäller fakta som kan vara svår att själv undersöka som läsare, bidrar detta till att trovärdigheten stärks och man kan genom detta kontrollera människors tankar (jfr Petersson, Carlberg, 1990:14). Läsarna tror alltså på vad som sägs av dessa experter, vilket gör att deras tolkning av händelsen påverkas av vad dessa personer väljer att lyfta. Vi kan också tänka oss att just räddningstjänsten är experter på just bränder snarare än klimatet och då i detta sammanhang uttalar sig främst om bränderna, evakuering och släckningsarbetet. Vilket i sin tur då ökar diskursen om en naturkatastrof snarare än en klimatfråga.

I studien "Seeing climate change: the visual construction of global warming in Canadian national print media" av Darryn Anne DiFrancesco och Nathan Young visar resultatet att hemska och brutala bilder av klimatpåverkan väcker starka känslomässiga reaktioner, vilket kan göra att människor tar avstånd från frågan om klimatförändringarna för att de känner sig hjälplösa och överväldigade när de försöker förstå sitt eget förhållande till klimatet. Detta leder, menar DiFrancesco och Young, till att effekten av att visa det kritiska och brutala resultatet av klimatpåverkan tenderar att motverka sitt eget syfte. En mer positiv och varm bild av isbjörnar gör att det är lättare för människor att ta till sig informationen om klimatet (DiFrancesco, Young, 2010:521). Trots att DiFrancesco och Young har fokuserat på bilder kan man anta att detta går att anamma även på text. Att tidningarna väljer att lyfta privatpersoners historier kring evakuering och sommarstugor som ligger i spridningsområdet kan dels ses som lättare att ta till sig händelsen än tung fakta om allvaret kring klimatpåverkan. Man kan också tänka att man vill väcka läsarnas känslor genom att ge livfulla beskrivningar genom att vara specifik om vem som drabbas, varför och konkret beskriva händelsen för att läsaren ska kunna ta till sig och förstå det journalisten gestaltar

(Grinde, 2008:87). Man ger alltså konkret fakta om bränderna, genom att låta räddningstjänsten uttala sig om spridningsrisk och släckningsarbete, samt låta privatpersonerna berätta sina historier om hur de behövt evakuera. Det blir mer lättillgängligt och lättare att ta till sig för läsarna snarare än effekterna av klimatförändringarna, som kan bli för stort och överväldigande för att ta till sig.

6.2.6 Nominalisering

I stort sett alla klimatforskare är överens om att det är den mänskliga faktorn som påverkar klimatet så pass negativt att de ökande klimatförändringarna som sker rubbar balansen i naturen (Världsnaturfonden, 2017-03-08). Koldioxidutsläppen är den största boven i klimatförändringarna som bidrar till det extremt varma klimatet. Sedan 1900-talets början har jordens medeltemperatur ökat med 0,7 grader (Engström et al, 2008:2f). Även bland annat Peter A. Stott och Nikolaos Christidis menar i studien “Overview Attribution of extreme weather and climate-related events” att det finns tydliga bevis för att människans agerande påverkar klimatförändringarna och ökar sannolikheten för extremt varma temperaturer. Temperaturer som i sin tur ger torka och då ökar risken för skogsbränder. De menar att slumpen är minimal att sådana extrema händelser skulle inträffa utan människans inflytande (Stott et al, 2016:35f).

Nominalisering handlar om hur verb eller adjektiv görs om till substantiv när det kommer till sociala händelser och förlopp. Hur agenten i sammanhanget tonas ned och effekten av verket sätts istället i centrum. Alltså att man inte fokuserar på agenten som orsakar något, den bakomliggande faktorn, utan fokuserar istället på effekten av detta som en enskild händelse (Bergström, Boréus, 2005:281f), (Winther Jörgensen, Phillips, 2000:87). Nominalisering handlar först och främst om exempel där mänskliga aktörer är kopplade till en händelse men inte nämns och vad de gjort inte preciseras under rapporteringen (Ahrne, Svensson, 2015:168). Vid rapporteringen kring skogsbränderna sommaren 2018 tenderar samtliga tidningar att fokusera på bränderna som en enskild händelse, en katastrof och krissituation, snarare än att lyfta klimatförändringarna som resulterat i dessa bränder och människans inflytande. Det skulle i detta fall kunnas ses som att hela rapporteringen i sig är en nominalisering. Händelsen, i detta fall bränderna, framställs i rapporteringen inte som en effekt av något bakomliggande, i detta fall klimatförändringarna som i sin tur är en effekt på

människors agerande, utan görs om till en enskild händelse som existerar isolerat och sker av sig självt.

Att sådan nominalisering sker kan ha flera olika orsaker och effekter. I detta fall skulle det kunna bero dels på tidningarnas invanda arbetssätt. Det finns en undermedveten mall som bestämmer hur en tidningsrubrik ska skrivas, kort och tydlig. Det kan även bero på det abstrakta och svåra ämnet, som gör att det som sagt är svårt för läsarna att ta till sig hur deras påverkan på klimatet ser ut (Ahrne, Svensson, 2015:169). Människor känner sig lätt överväldigade och hjälplösa, vilket bidrar till att man tar avstånd till frågan (DiFransesco, Young, 2010:521). Som vi nämnt tidigare tenderar tidningarna att skriva om sådant som läsarna vill läsa och är intresserade av, det som efterfrågas (Olofsson, 2011:559). Tenderar då läsarna att ta avstånd och inte kunna ta till sig av denna abstrakta och svåra fråga som klimatförändringarna och människans medverkan till detta väljer tidningarna att inte ta upp detta samband. De väljer istället att informera kring bränderna som en enskild händelse, ge information om evakuering och släckningsarbete för att det kan ses som lättare att ta till sig.

7.0 Slutsatser och slutdiskussion

7.1 Slutsats: Läsarna tvingas leta efter ett klimatsamband

Slutsatsen för vår studie är att klimatförändringarna generellt inte lyfts i samband med skogsbränderna som inträffade sommaren 2018. Emellertid visar vår studie att sambandet lyfts allt mer sällan hos lokaltidningarna än rikstidningarna sett till antalet artiklar som är publicerade. Detta kan bero på lokaltidningarnas arbetssätt och hur de nyhetsvärderar krisläget eftersom det händer just där och då. Deras bevakningsområde är där skogsbränderna inträffade vilket innebär att de prioriterar att ge människan den informationen de behöver. De vill ge människor den information de är intresserade av, vilka som riskerar att evakueras och vart branden sprider sig, vilket resulterar i att klimatsambandet inte lyfts. När det då inte lyfts ses det inte som viktigt för läsarna vilket blir en ond cirkel. Då blir klimatsambandet något som läsarna aktivt måste söka sig till, men när tidningarna har valt att inte ta upp det blir det

inte viktigt för läsaren vilket resulterar i att chansen att de väljer att aktivt söka upp det blir minimal.

Rikstidningarna har, enligt medielogiken, en större möjlighet att lyfta andra vinklar av en situation eftersom deras bevakningsområde täcker hela Sverige och gör att majoriteten av läsarna inte behöver den konkreta informationen som krävs lokalt; alltså att de inte arbetar med larm och direkt information till invånarna. Deras format och arbetssätt påverkar valmöjligheterna när det kommer till att välja vinkel då den lokala tänkbara skyldigheten att informera lokalbefolkningen inte finns. Eftersom förkunskapen inte finns kring klimatsambandet ses detta inte som något viktigt för läsarna, detta gör att media väljer att rapportera kring sådant som de vet att läsarna vill läsa snarare än sådant de kanske egentligen behöver läsa om (Olofsson, 2011:559). Mjukare nyheter är lättare att ta till sig, som till exempel ett kosläpp ute på landet snarare än en matig ekonomirapport; frågan kan ändå ställas om vad som är viktigare nyheter för allmänheten att veta. Rikstidningarna skriver inte heller lika många artiklar om skogsbränderna som de lokala och detta eftersom majoriteten av deras läsare inte har samma behov som de lokala invånarna. Det handlar även om att riksmidia har fler händelser att välja bland när de gör sitt nyhetsurval till skillnad från lokala media med ett mindre bevakningsområde (Johansson, 2008:12).

Samtliga tidningar tenderar till att lyfta begrepp som *“kritiskt läge”*, *“katastrof”* och *“akut”* i sina artiklar. De väljer alltså att lyfta händelsen som en naturkatastrof, akut händelse, ett kritiskt läge för alla inblandade och ett händelseförlopp från när skogsbranden startade snarare än orsaken till varför den startade, människans påverkan och som ett resultat av klimatförändringarna. I de fåtal artiklar där klimatet lyfts upp var begrepp som *“extremvärme”*, *“temperatur”* och *“klimat”* framträdande. Emellertid nämns inte den bakomliggande orsaken till detta utan händelsen gestaltas som en varm och skön sommar, vilket gör att media även när de nämner klimatet ändå inte tar upp ett samband och går in på djupet för att förklara för läsarna hur det hänger ihop.

7.2 Diskussion: Vad händer när media använder makten?

Media är den tredje största statsmakten och har makten att välja vad läsarna ska se som viktigt i samhället och vad de ska intressera sig för. Om media då väljer att rapportera om

skogsbränderna sommaren 2018 som en naturkatastrof snarare än en effekt av klimatförändringarna, resulterar detta enligt dagordningsteorin i att människor också pratar om det som en naturkatastrof och inte ett bevis på hur klimatförändringarna påverkar oss. Detta i sin tur kan resultera i att folk inte förstår människans delaktighet i klimatets förändring och den globala uppvärmningen och hur allvarligt det är. Som vi nämnt tidigare i analysen har jordens medeltemperatur ökat med 0,7 grader sedan 1900-talets början och då media generellt inte väljer att lyfta klimatet i samband med bränderna är det många som inte vet att det är detta som resulterar i att bränder som dessa uppstår.

Att detta samband inte lyfts kan tänkas bero på medielogiken, tidningarnas rapportering och nyhetsurval styrs av invanda arbetssätt och rutiner. De lokala tidningarna fokuserar på att lyfta information som ses som viktig för invånarna och det de tror att läsarna vill ha. Man kan då tänka sig att det blir en ond cirkel. Tidningarna väljer att inte lyfta klimatsambandet kring skogsbränderna, vilket resulterar i att detta inte heller hamnar på läsarnas dagordning. Detta ses då inte som någon viktig samhällsfråga hos läsarna och resulterar i att tidningarna även nästa gång väljer att inte lyfta detta samband eftersom de tenderar att skriva om sådant som läsarna är intresserade av, de följer det redan invanda arbetssättet och urvalsprocessen. För att bryta denna cirkel behöver tidningarna ändra sitt redan befintliga arbetssätt och lyfta detta samband trots att det kan tänkas inte ses som intressant och viktig för läsarna. Just för att bryta detta mönster och sätta frågan på läsarnas dagordningsteori.

Valet av aktörer påverkar även det hur läsarna tar emot informationen om bränderna. Låter man enbart räddningstjänst och brandmän uttala sig handlar artikeln om just branden för det är deras expertisområde vilket resulterar i att läsarna enbart får information om bränderna och inte klimatet. De gånger som meteorologer och klimatexperter fick komma till tals i artiklarna pratade de om den varma sommaren, extrema temperaturer och badvänligt vatten och nämnde emellertid inte de bakomliggande orsakerna till de extrema temperaturerna. Läsarna får fortfarande inte information om sin egen inverkan på klimatet. För att läsarna ska få information kring klimatsambandet skulle man kunna tänka sig att fler aktörer med en expertis inom denna fråga behöver lyftas fram eller att de journalister som intervjuar meteorologerna samt de andra aktörerna ställer mer konkreta frågor riktat mot klimatsambandet.

Man kan i framtida studier då titta vidare på hur detta påverkar människor, deras kunskaper inom området och hur detta påverkar hur de väljer att agera för att minska sin påverkan på klimatet. Vidare kan man även gå in på djupet hos tidningarna om hur deras arbete kring skogsbränder och klimatet ser ut, hur diskussionen på redaktionen ser ut när de gör sitt nyhetsurval kring klimatrelaterade nyheter. Eftersom klimatet även är en politisk fråga, kan man tänka sig att tidningarna har en skyldighet att informera kring klimatfrågor. Därför skulle det vara intressant att titta närmare på vad som skulle krävas för att media ska rapportera mer kring detta.

8.0 Referenser

8.1 Elektroniska källor

Aftonbladet 1,

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6nAwAe/kraftsamlar-for-att-slacka-branderna-forvantar-oss-kraftig-spridnin> Hämtad 21 december 2018.

Aftonbladet 2, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xwqjgn/ozonlagret-fortsatter-tunnas-ut>
Hämtad 6 December 2018.

Dagens nyheter 1,

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/brandman-i-trangslet-fick-evakueras-av-helikopter/>
Hämtad 12 November 2018.

Dagens nyheter 2,

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/boende-i-karbole-packar-sina-bilar-nar-branden-kommer/>
Hämtad 12 November 2018.

Dagens nyheter 3,

<https://www.dn.se/nyheter/rekordstora-insatser-fran-eu-till-skogsbranderna/> Hämtad 13
November 2018.

Dalarnas tidningar 1,

<https://www.dt.se/artikel/rattvik/skogsbrand-blossade-upp-i-furudal-vi-har-slagit-ned-fronten-och-bada-flankerna> Hämtad 12 November 2018.

Dalarnas tidningar 2,

<https://www.dt.se/artikel/alvdalen/efter-uppmaning-om-evakuering-vi-har-packat-bilen-och-forberett-oss> Hämtad 12 November 2018.

Dalarnas tidningar 3,

<https://www.dt.se/artikel/dalarna/sa-paverkas-halsan-av-skogsbrandsroken-de-allra-flesta-klar-ar-sig> Hämtad 13 November 2018.

Helahälsingland 1,

<https://www.helahalsingland.se/logga-in/anrika-varldshuset-hotas-av-lagorna-vi-hoppas-att-de-t-finns-kvar-nar-vi-kommer-tillbaka> Hämtad 12 November 2018.

Helahälsingland 2,

<https://www.helahalsingland.se/artikel/ljusdal/brandlaget-just-nu-vattenbombningarna-ger-effekt-men-branden-i-enskogen-vaxer> Hämtad 13 November 2018.

Helahälsingland 3,

<https://www.helahalsingland.se/artikel/gavleborg/brandlaget-forvarrades-under-mandagen-flera-annu-inte-under-kontroll-pa-tisdagsmorgonen> Hämtad 12 November 2018.

Ljusdal kommun,

<https://www.ljusdal.se/samhallegator/krisochsakerhet/informationombranderna/faktaombranderna.4.12be7f0e165140d0d1895a64.html> Hämtad 3 December 2018.

Naturvårdsverket,

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-8368-7.pdf> Hämtad 2 Januari 2018.

Svenska dagbladet 1, <https://www.svd.se/hoppet-satts-till-brandflygplan> Hämtad 12 November 2018.

SVT Nyheter 1, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/smhi-varmaste-juli-pa-minst-260-ar-1> Hämtad 6 December 2018.

SVT Nyheter 2, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-branderna-som-pagar-i-sverige> Hämtad 16 december 2018.

Världsnaturfonden,

<https://www.wwf.se/wwfs-arbete/klimat/mansklig-paverkan/1124268-mansklig-paverkan-klimat> Hämtad 2 Januari 2018.

Östersunds-posten 1,

<https://www.op.se/artikel/jamtland/branderna-kan-bli-humanitar-katastrof-sa-galler-din-forsakring-ska-finns-ett-skydd-1> Hämtad 12 November 2018.

Östersunds-posten 2,

<https://www.op.se/artikel/harjedalen/forsvarsministern-och-ob-informerar-om-det-nuvarande-brandlaget-i-lanet-pa-plats-i-sveg-vi-sande-live> Hämtad 13 November 2018.

8.2 Tryckta källor

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 (2). Stockholm: Liber AB.

Altheide, D.L. & Snow, R.P. (1979). *Media Logic*. Beverly Hills: Sage publications ltd.

Altheide, D.L. & Snow, R.P. (1992). *Media Worlds in the Post Journalism Era*. Hawthorne, NY: Aldine De Gruyter.

Beckman, L. & Carbin, M. & Mörkenstam, U. & Näsström, S. & Reinikainen, J. & Wendt Höjer, M. (2009). *Texter i samtida politisk teori*. Malmö: Liber.

Bednarek, S. & Granström, F. (2018). "Nu är det slut på Stockholmsfixeringen" *En kvantitativ innehållsanalys av mediernas rapportering av regeringens beslut att flytta myndigheter från Stockholm*. Göteborgs universitet/Institutionen för journalistik, medier och kommunikation.

Bergström, G. & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bloor, M. & Bloor, T. (2007). *The practice of critical discourse analysis – An introduction*. London: Hodder Arnold.

Brune, Y. (2004). *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld*. Diss., Göteborgs Universitet.

Burr, V. (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge.

Cox, R. S. & Long, B. C. & Jones, M. I. och Handler, R. J. (2008). Sequestering of Suffering. *Critical Discourse Analysis of Natural Disaster Media Coverage*. 13 (4): 469–480. Canada: University of British Columbia, Sage publications ltd.

Dahlgren, P. (1988). *Berättande och betydelse i TV-nyheter*. 4. uppl. Göteborg: Göteborgs Universitet, Nordicom.

Dunwoody, S. (2005). *Weight-of-evidence reporting: What is it? Why use it?*. 59 (4): 89-91. Nieman Reports.

Ekström, M. & Larsson, L. (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Entman, R.M. (1993). *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. 43 (4). Journal of Communication.

Eriksson, E. (2015). *I stundens hetta: – En kvalitativ textanalys om gestaltningar av krisarbetare i samband med skogsbranden i Västmanland sommaren*. Örebro Universitet.

Esaiasson, P. & Gilljam, M. & Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 1 (4). Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Fairclough, N. (1993). *Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: the universities*. *Discourse & Society*, 4 (2): 133-168. Ltd, University of Lancaster, Sage publications ltd.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, N. (1995) *Media discourse*. London: Edward Arnold.

Foucault, M. & Götselius, T. & Olsson, U. (2008). *Diskursernas kamp*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposium.

Gamson, W. A. (1989). *News as framing*. 33 (2): 157-161. Boston college.

Glaser, B. J. (2002). *Conceptualization: On Theory and Theorizing Using Grounded Theory*. Mill Valley, California, USA: The Grounded Theory Institute.

Good, J. M. (2008). *The Framing of Climate Change in Canadian, American, and International Newspapers: A Media Propaganda Model Analysis I*. 33: 233-255. *Canadian Journal of Communication*.

Grinde, J.L. (2008). *Klassisk retorik för vår tid*. 1 (4). Lund: Studentlitteratur AB.

Hemánus, P. (1989). *Johdatus tiedotusoppiin, osa I*. Helsingfors: Helsingin Yliopisto.

Herman, E. & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*. New York, NY: Pantheon Books.

Howarth, D. (2000). *Discourse*. London: Verso.

Hvitfelt, H. (1989). *Nyheterna och verkligheten: byggstenar till en teori*. Göteborg: Göteborgs universitet, Journalisthögskolan.

- Johansson, B. (2008). *Vid nyhetsdesken. En studie av nyhetsproduktion vid svenska nyhetsredaktioner*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.
- Karlsson, M. & Strömbäck, J. (2015). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- McCombs, M. (2006). *Makten över Dagordningen: Om Medierna, Politiken Och Opinionsbildningen*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag.
- McQuail, D. (2010). *Mass communication theory*. London: Sage publications ltd.
- Nord, L. & Strömbäck, J. (2012). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Olofsson, A. (2011). *The Indian Ocean tsunami in swedish newspapers: nationalism after catastrophe*. 20 (5): 557-569. Östersund: Disaster Prevention and Management, Mittuniversitet.
- Pallas, J. & Fredriksson, M. & Wedlin, L. (2016). *Translating Institutional Logics: When the Media Logic Meets Professions*. 37(11): 1661-1684. Uppsala: Organization Studies, Uppsala universitet, Göteborgs universitet.
- Petersson O. & Carlberg I. (1990) *Makten över tanken*. Stockholm: Carlssons bokförlag.
- Ramberg, E. (2018). *Bränder på skogsmark i Sverige: – En kartläggning och analys av spontana och kontrollerade bränder 2011-2015*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekologi.
- Sadler, T. (2018). *Communicating climate change and health: Which messages best motivate engagement in climate change advocacy?*. Malmö: Malmö universitet, Kultur och samhälle.

- Shehata, A & Hopmann, D. N. (2012). *FRAMING CLIMATE CHANGE, A study of US and Swedish press coverage of global warming*. 13 (2): 175-192. Journalism Studies, Taylor & Francis.
- Shoemaker, P.J. & Vos, T.P. (2009). *Gatekeeping theory*. New York: Routledge.
- Stott, P.A. & Christidis, N. & E. L. Otto, F. & Sun, Y. & Vanderlinden, J.P. & Oldenborgh, G. & Vautard, R. & von Storch, H. & Walton, P. & Yiou, P och Zwiers, F.W. (2016). *Attribution of extreme weather and climate-related events*. 7 (1): 23-41. Wiley Periodicals, Inc.
- Strömbäck, J. (2009). *Makt och medier: en bok om samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makt-havarna*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Söderholm, A. & Töyrä, F. (2015). *Bäst att skriva medan vädret är kallt En kritisk diskursanalys av svensk klimatjournalistik*. Jönköpings: Jönköpings universitet.
- Tuchman, G. (1973). *Making News by Doing Work: Routinizing the Unexpected*. 79 (1): 110-131. American Journal of Sociology, The University of Chicago Press.
- Van Dijk, T.A. (1988). *News as discourse*. Hillsdale, N.J. Erlbaum: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Weibull, L. & Wadbring, I. (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. 11. uppl. Stockholm: Ekerlid.
- Winther Jörgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wu, H.D. & Coleman, R. (2009). *Advanced Agenda-setting theory: The comparative strength and new contingent conditions of the two levels of agenda-setting effects*. 86 (4): 775-789. J & MC Quarterly, AEJMC.

9.0 Bilagor

Bilaga 1. Begrepp.

	Katastrof	Kris	Kaos	Extremvärme	Torka	Klimat	Temperatur/gra	Värmebölja	Nödsituation	Akut	Kritiskt (läge/sit	Livsfarligt
Tagg: Jämtland c	3	11	1	1	5	1	4		1	4	5	
Tagg: Hälsinglan	13	14	2	5	7	4	7	2		6	6	4
Tagg: DT	5	6		4	6		17	3		3	8	1
DN	5	8		2	7	3	8	2		9	5	
SvD	2	3	1	2	5	5	9			1	1	1

Bilaga 2. Kodschema – klimatsamband, hälsosamband och aktörer.

Tidsningar	Klimatsamband Ja	Klimatsamband Nej	Larm/Kortis	Hälsosamband	Räddningstjänst kommer	Forskare/expert kommer till tals	Privatperson kommer till tals	Myndighet/kommun	Sjukvård kommer till tals
Tagg: Jämtland och Härjedalen		155	10	1	49		26	36	1
Tagg: Hälsinglän	3	225	17	4	70		36	61	
Tagg: DT		179	21	2	102		24	23	1
DN	3	44	1		20		11	26	
SvD	4	31			15	5	10	24	

Bilaga 3. Kodinstruktioner.

För att det ska räknas som...

Klimatsamband: Det ska vara på grund av/kopplat av/med bränderna.

Hälsosamband: Det ska vara på grund av/kopplat av/med brändema.

Aktörer:

Privatperson kommer till tals: Innefattar ideella arbeten med brändema, ingen ersättning, drabbade (även kungen och kronprinsessparet ses som privatpersoner i vår studie eftersom de inte arbetar direkt med bränderna).

Räddningstjänst kommer till tals: De som jobbar med brändema. Det involverar även hemvämet/volontärer – de som får någon typ av ersättning för att arbeta med branden.

Forskare kommer till tals: Alla typer av forskare, till exempel meteorolog. De som har bakgrund och fakta.

Larm-artikel: Korta artiklar, utgående larm (SOS) om när brand inträffat/är släckt.

Kommun/myndighet: Alla myndighetspersoner utanför brandbekämpningspersonalen. Tex. polis, naturvårdsenheten, politiker.

Sjukvård: Alla i sjukvården, sköterskor, läkare osv. De som jobbar med utsatta människor i brändema.

Begrepp:

Katastrof: När ordet katastrof används både enskilt och i samband med andra ord: tex naturkatastrof, katastrofalt och katastrofläge.

Kris: Tex. krisläge och krissituation, när det har inträffat eller är en kris.

Kaos: Både enskilt och i samband med andra ord.

Extremvärme: Endast enskilt, alltså inte om det bara står "värme". Utan måste tex vara extremvärme, extremt varmt eller extremvärmen.

Torka: Endast enskilt, alltså inte om det bara står att något är "torrt". Utan måste vara torka eller torkan.

Klimat: Både enskilt och i samband med andra ord som tex klimatförändringar och klimatpåverkan.

Temperatur/grader: Endast enskilt, pratar om temperaturen eller hur många grader det är ute.

Värmebölja: Endast enskilt - värmebölja eller värmeböljan.

Nödsituation: Endast enskilt - nödsituation eller nödsituationen.

Akut: Både enskilt och i samband med andra ord - tex akut läge.

Kritiskt läge/situation: När de förklarar att läget är kritiskt, att det är en kritisk situation, kritiskt läge. När det benämner läget eller situationen som kritisk.

Livsfarligt: Varje gång de pratar om att det är en fara för livet - livsfara eller att något är livsfarligt.